

آوار مرگ بر سر کوهنوردان

مسافرت وقت مشخصی ندارد و هر زمانی ممکن است پیش بیاید. خطر هم جزء اجتناب ناپذیر سفر است، اما گاهی اوقات این خطرات به گونه‌ای است که مرز میان مرگ و زندگی در آن به اندازه یک تار موست. یکی از این خطرات، سفر در فصل زمستان است که همراه با بارش برف، یخ زدگی جاده‌ها، سرمای شدید و مهم‌تر از همه اینها، ریزش بهمن است که یا خیلی‌ها را به کام مرگ کشانده یا اگر هم با خوش شانس تمام زنده مانده‌اند، با مشکلات جسمی مواجه شده‌اند. محمد خادم الشیخ، مربی تیم‌های واکنش سریع امداد و نجات هلال احمر در گفت‌وگو با تیش از بهمن به عنوان یکی از خطرات طبیعی نام می‌برد و از جاده چالوس، دیزین و جاده‌های مواصلاتی، عمدتاً واقع در غرب کشور، به عنوان بهمن خیزترین نقاط کشور یاد می‌کند.

او در ادامه صحبت‌هایش، اطلاعات جالبی در مورد نحوه تشکیل بهمن می‌دهد و می‌گوید: بهمن زمانی ایجاد می‌شود که حجم مشخصی از برف در یک محل در شیب مساعد بین ۳۵ تا ۴۰ درجه قرار گرفته باشد و بر اثر عوامل مختلفی مانند ورزش باد یا ایجاد یک صدای ناگهانی به سمت پایین ریزش کند. مسافرانی که در جاده‌های بهمن خیز تردد می‌کنند، باید همیشه به یاد داشته باشند در ۷۲ ساعت اول بارش برف، احتمال ریزش بهمن وجود دارد. به همین علت است که پس از بارش مثلاً در جاده چالوس، هواشناسی، هلال احمر و سازمان‌های امدادی به مسافران و رانندگان اعلام می‌کنند تا ۷۲ ساعت در این منطقه تردد نکنید چون احتمال ریزش بهمن وجود دارد. البته راهداری در حال انجام اقداماتی برای کاهش خطرات ریزش بهمن است، اما مسافران و رانندگان نیز باید به نکات ایمنی توجه داشته باشند.

لطیف، اما ویرانگر

شاید در بسیاری از فیلم‌های سینمایی یا سریال‌های تلویزیونی دیده باشید بهمن چگونه به سمت پایین سرازیر می‌شود. از دور، بهمن به شکل توده بسیار سبکی از برف به نظر می‌آید و این طور تصور می‌شود چون سبک است، پس خسارتی هم نمی‌زند، اما خادم الشیخ می‌گوید، این توده برف در ظاهر سبک و بی‌آزار، برخلاف آنچه دیده می‌شود و به نظر می‌آید، بسیار خطرناک است.

او توضیح می‌دهد: بهمن به دلیل داشتن بار سنگین مثلاً چند تن یا حتی چند هزار تن از برف، ممکن است سرعتی معادل ۳۰ تا حتی ۲۰۰ کیلومتر داشته باشد، در حدی که قادر است یک خودرو یا فردی که در خودروست را به راحتی

مچاله کند. مثلاً گاهی سرعت بهمن پودری ممکن است به بیش از ۲۰۰ کیلومتر برسد که قدرت چند هزار تنی دارد و به محض برخورد با انسان، اولین کاری که انجام می‌دهد، وارد منافذ تنفسی او شده و به سرعت خفه‌اش می‌کند. درصد نجات افرادی که زیر بهمن مانده‌اند نیز بستگی مستقیمی به زمانی دارد که به دام آن افتاده‌اند. مثلاً اگر کسی ۴۵ دقیقه زیر بهمن بماند، شانس نجاتش ۲۰ تا ۳۰ درصد است. حالا اگر زمان آن افزایش پیدا کند، به دلیل سرمازدگی شدیدی که وجود دارد، احتمال نجات و زنده ماندن بسیار پایین است. البته در اروپا، اسکی بازها مجهز به دستگاه‌های زنده‌یاب هستند تا اگر زیر بهمن ماندند، باردیابی بتوان زنده آنها را پیدا کرد. این دستگاه‌ها بسیار گرانقیمت هستند و تا چند ده میلیون تومان ارزش دارند و به دلیل قیمت بالای آنها، کوهنوردان و اسکی‌بازان ما به این دستگاه دسترسی ندارند.

الفبای مسافرت در زمستان

بسیاری از مردم در مواجهه با حوادث طبیعی مانند زلزله، سیل و ریزش بهمن وحشت می‌کنند و واکنش‌های هیجانی از خود نشان می‌دهند. اگرچه این عکس العمل‌ها طبیعی است، اما با انجام چند راهکار ساده می‌توان از مواجهه با شرایط غیرطبیعی در طبیعت خودداری کرد یا دست‌کم میزان آسیب‌های وارده را به حداقل رساند.

خادم الشیخ توضیح می‌دهد: مهم‌ترین اصلی که باید به آن توجه داشت، پیشگیری است تا اتفاق ناگوار رخ ندهد. با توجه به این که ریزش بهمن یک رخداد طبیعی و طراح آن طبیعت است، نمی‌توان در کار طبیعت خللی ایجاد کرد، اما می‌توانیم پیشگیری‌های لازم

را انجام دهیم. صرف نظر از ایمن‌سازی جاده‌ها که وظیفه نهادهای متولی است، مردم پیش از اقدام به مسافرت به خصوص در جاده‌های بهمن خیز، ابتدا باید با راهداری تماس بگیرند و اطلاع پیدا کنند در جاده‌ای که قرار است تردد کنند، آیا احتمال ریزش بهمن وجود دارد یا خیر. اگر احتمال ریزش بهمن وجود دارد، باید از تردد در آن خودداری کنند، اما در مواردی شرایط به گونه‌ای است که برخی ناگزیر از مسافرت هستند. اگر هنگام عبور از محل بهمن خیز، بهمن ریزش کرد و زیر آوار برف ماندند، بدون اتلاف وقت، به سرعت با شماره‌های ۱۱۰ و ۱۱۲ تماس بگیرند و اطلاعات دقیق محلی را که در آن حضور دارند، اعلام کنند. ضمن این که بسیاری از مردم به نرم‌افزار google maps دسترسی دارند و با استفاده از GPS به راحتی می‌توانند اطلاعاتی مانند شماره تلفن همراه خود، اطلاعات محل ریزش بهمن، محدوده محل یا این که تا چه اندازه از شهر دور هستند را در کمترین زمان ممکن به مأموران مخابره کنند تا اقدامات امدادی بعد به سرعت انجام شود.

مسافرت در فصل زمستان با سفر در تابستان و بهار کلی توفیر دارد و تدابیر خاص خودش را می‌خواهد. یخ زدگی، لیز خوردن خودرو و استفاده از زنجیر چرخ از آن دست مسائلی است که خیلی‌ها در زمان مسافرت نگران آن هستند. این امدادگر هلال احمر، این نگرانی را درست و بجای می‌داند و توصیه می‌کند: توصیه ما این است مردم تا جایی که ممکن است از مسیرهایی حرکت کنند که بهمن گیر نباشد، اما اگر قرار است در زمستان و بارش برف مسافرت کنند، بهتر است آذوقه به اندازه ۲۴ ساعت تهیه کنند. چند پتو و وسایل گرمازا به همراه داشته باشند تا

اگر دچار حادثه شدند، دچار سرمازدگی نشوند. موضوع مهم دیگری که تاکید فراوانی روی آن دارم، در اختیار داشتن بنزین کافی است. بهتر است در چنین فصلی از هر فرصتی برای ذخیره بنزین استفاده کنند، چون مشخص نیست در یک مسیر کوهستانی چه اتفاقات پیش‌بینی نشده‌ای در انتظار سرنشینان خودروست. بسیاری از افراد به این نکته توجه نکردند و چون بنزین نداشتند، سرنشینان دچار سرمازدگی شدند.

صدمات جسمی بهمن

بجز مردم و مسافرانی که در جاده‌های مواصلاتی بهمن خیز تردد می‌کنند، کوهنوردان و اسکی‌بازان نیز در معرض خطرات ناشی از ریزش بهمن و از دست دادن جان خود هستند. کم نیستند ورزشکاران و کوهنوردانی که بابت توجهی به رعایت نکات ایمنی در زمان حضور در نقاط بهمن گیر کشته شده‌اند.

خادم الشیخ برای حفظ جان اسکی‌بازان و کوهنوردان نیز توصیه‌هایی دارد: اولین توصیه این است تا جای ممکن از مسیرهای بهمن گیر حرکت نکنند، اما اگر با بهمن مواجه شدند بهتر است به طور کامل خود را ببوشانند. دستکش‌های شان را به دست کنند و زیپ کاپشن‌های شان را بکشند. اگر کلنگ یا باتوم همراهشان دارند، حتماً این ابزار آلات خطرناک را از بدن خود آزاد کنند.

چون سرعت برف در زمان ریزش بهمن بسیار بالاست به حدی که اگر بادن انسان برخورد کند، به راحتی می‌تواند کتف، گردن و کمر را بشکند. به کار بستن این تدابیر ساده تا حدودی می‌تواند از تبعات و آسیب‌های ریزش بهمن جلوگیری کند.